

Tadqiqot.uz

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

2022

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

31

YOSHDA

1 SENTYABR – MUSTAQILLIK KUNI

SENTYABR

№44

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.l, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
12-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-12**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-12**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 44-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 10 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиши ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишлиланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илгор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохигда Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

1. Арушанова Манушак Сергеевна	
ТАСВИРИЙ САНЪАТ АСАРЛАРИДА ИСЛОМ КАРИМОВ СИЙМОСИ	7

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

ТАСВИРИЙ САНЪАТ АСАРЛАРИДА ИСЛОМ КАРИМОВ СИЙМОСИ

Арушанова Манушак Сергеевна

Ислом Каримов номидаги илмий-маърифий
ёдгорлик мажмуаси эккурсоводи
МРДИ мустақил изланувчи (PhD)

Тел:99890 9628702 arushanovamanushak8@gmail.com

Аннотация: Мазкур мақолада тасвирий санъатда Ислом Каримов сиймосини яратишда алоҳида ўрин тутган рассомларнинг асарлари таҳлил қилиниб, Юртимиздаги “Бутун олами жо этган юрак” ҳамиша гавжум кўргазма залининг экспозицияси ҳақида ва машхур рассомларимиз, ҳайкалтарошларимиз томонидан яратилган санъат асарлари ва уларнинг томошабин онгига таъсири ҳақида батафсил маълумот берилган.

Калит сўзлар: Халқ маънавияти, ёдгорлик мажмуаси, кўргазма, экспозиция, лойиха, портрет жанри, диптих, маҳобатли рангтасвир, ҳайкалтарошлик асарлари, туркум, фоя, эстетик.

Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланган кунидан бошлаб ҳамма соҳада тарихий адолатни тиклаш, аждодларимизнинг эзгу ишлари, бой мероси, муборак хотирасини улуғлаш ва абадийлаштириш, мамлакатимизда инсон манфаатларини олий қадрият даражасига қўтаришга қаратилган кенг кўламли ислоҳотлар халқимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётини, маънавий оламини юксалтиришга хизмат қилмоқда. Шундай масканлардан бири, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 25 апрелдаги тегишли қарори асосида Ислом Каримовнинг хотирасини абадийлаштириш ва меросини ҳар томонлама ўрганиш мақсадида тузилган Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов номидаги илмий-маърифий ёдгорлик мажмуасидир.

Бирон-бир халқ маънавиятига хос қадриятларнинг бошқа халқлар томонидан тан олиниши шу халқнинг ғурур ва ифтихори, миллый ўзлигини янада юксалтиришга хизмат қиласди. Бугунги кунда жаҳон миқёсида буюк аждодларимизнинг сўнмас даҳосига хурмат- эҳтиром кўрсатилиб, уларнинг бой илмий меросини ўрганишга бўлган қизиқишининг ортиб бора- ётганлиги барчамизни қувонтиради. Шу ўринда Белгияда Ибн Синога, Литвада Мирзо Улуғбекка, Москва, Токио ва Баку шаҳарларида Алишер Навоий бобомизга, Миср пойтахти Қоҳира шаҳрида эса Аҳмад Фарғоний хотирасига хурмат сифатида муazzзам ҳайкалларнинг ўрнатилиши ҳар бир Ватандошимиз қалбида чексиз ифтихор туйғуларини уйғотади.

Шундай экан, Биринчи Президентимиз Ислом Каримов “Ҳар қайси инсон мен шу миллат фарзанди эканман, менинг аждодларим кимлар бўлган? Миллатимнинг ибтидоси қайда? Унинг оёққа туриши, тикланиш, шаклланиш жараёни қандай кечган? Деган саволларни ўзига бериши табиий[1]”.

Биринчи Президентимиз таъкидлаганидек, “мустақиллик биз учун, аввало, ўз тақдиримизга ўзимиз эгалик қилиш хуқуки, келажагимизни ўз қўлимиз билан барпо этиш, юртимиз бойликларидан факат халқимиз ва Ватанимиз манфаатлари йўлида фойдаланиш демакдир[2]”.

Президентимиз Мирзиёев Ш.М. шундай дейди: “Сизларга яхши маълум, мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ислоҳот а ўзгаришлар, кенг кўламли дастурлар ягона ва улуг бир мақсадга қаратилган. У ҳам бўлса, халқимиз ҳаётини янада обод ва фаровон қилиш, фарзандларимизни ҳар томонлама етук ва баркамол этиб тарбиялашдан иборат[3]”.

Давлатимиз раҳбарининг 2016-йил 2-декабрдаги “Буюк давлат ва сиёsat арбоби, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов сиймоси тасвирланган ҳайкални яратиш бўйича халқаро ижодий танловни ташкил этиш тўғрисида”ги қарори ижроси юзасидан Буюк Йўлбошчимиз сиймоси тасвирлан-

ган ҳайкални яратиш бўйича ҳалқаро ижодий танлов эълон қилинган эди. Танлов бир босқичда Тошкент шаҳрида ўтказилди. Унда 7 давлатдан Ўзбекистон, Украина, Жанубий Корея, Италия, Германия ва Австралиядан 58 нафар муаллиф томонидан тақдим этилган 68 лойиҳа намойиш этилди.

Танлов натижаларига кўра, ҳайкалтарош, Ўзбекистон Бадиий академияси академиги, Ўзбекистон санъат арбоби Илҳом Жабборов яратган ҳайкал ғолиб, деб топилди.

Мажмуага кираверишда 2017 йилда академик Илҳом Жабборов томонидан бронзадан ишланган Биринчи Президентимизнинг ҳайкали қалбларга ажиб илиқлик бағишлиайди. Бу ҳақда муаллиф қўйидаги фикрлар билдирган эди: “Ислом Каримов доим менга энг муҳим “детал” ларни сўзлаб берарди. Бу эса ишларимдаги ижодий ўзига хосликни таъминларди.

Биринчи Президентимизнинг ҳайкалини ясаётганимда унинг ёнимдалигини ҳис қилиб турардим. Бу мен учун муҳим эди”.

Таъкидлаш жоиз, Ислом Каримов табиатан камтарлиги боис сира ўз расмини натура ҳолатида чиздирмаган. Кўргазма экспозициясидан таникли рассомлар қаторида, Ўзбекистон Ҳалқ рассомлари, академиклар Собир Раҳметов, Баҳодир Жалол, Акмал Икромжонов томонидан ишланган асарлар ҳам жой эгаллаган. Акмал Икромжоновнинг “Заррин кун” номли асари, руҳан ихчам бўлишига қарамай, унда самимий туйғулар, меҳр муҳаббат тўлиқ ва ёрқин ифода этилган.

Картинада Биринчи Президентимиз ва уларнинг рафиқалари Татьяна Каримованинг баҳти ҳолати тасвирланган. Мазкур асар қалба ғурур уйғотади. Шундай иқтидорли рассомларнинг ишларини кўриб, томошабин қалбида фахр пайдо бўлиши шубҳасизdir.

Владимир Мазитов томонидан яратилган диптих асарида Биринчи Президентимизнинг ўсмилик даврлари ва турли қийинчиликлани енгиб, босиб ўтган йўллари кўрсатилган.

Асарда 8 та турна акс эттирилган. Боиси ҳар бир турна 10 йиллик умр рамзи ҳисобланиб, жами 80 йилни ташкил қиласди. Бунинг маъноси эса “Бутун оламни жо этган юрак” номли кўргазма ҳам Биринчи Президентимизнинг 80 ёшлиги муносабати билан очилган.

Бугунги кунда Ўзбекистон портрет жанрида ижод этаётган рассомлардан Ўзбекистон Ҳалқ рассоми, академик Собир Раҳметов томонидан яратилган Биринчи Президентимизнинг талабалик йиллари портрети диққатга сазовордир. Бу портрет ҳақида рассом шундай дейди: Портрет яратишида рассом олдида турган энг асосий вазифалар бу – табиатнинг энг мукаммал бўлгаги ҳисобланмиш-инсонни маънавий дунёсини, ижтимоий ҳаётдаги ўрни, ички кечинмалари, қалб сирлари, характеристи, жамиятдаги мавқеи тўғри акс эттириш, касби ва унинг шу жиҳатлари орқали давр хусусияти, сиёсий ижтимоий аҳволи ҳақида маълумот бера олишдан иборатdir. Буларнинг барини очиб бериш эса албатта рассомнинг ғоявий эстетик ва сиёсий қараашлари даражаси билан боғлиқ.

Ҳақиқатдан ҳам, Биринчи Президентимиз образи акс этган портретлар, томошабинлар қалбида кучли таассурот қолдирмоқда. Масалан, ёш рассом Қиёмов Зухриддин томонидан яратилган “Нигоҳ” деб номланган асарни кўрган томошабин шундай фикр билдири: Бугун мен Биринчи Президентимиз хотирасини абадийлаштириш мақсадида ташкил этилган ёдгорлик мажмуасига ташриф буюриб, улар тасвирланган картиналарни кўриб, кўзларим ёшга тўлди. Биринчи Президентимиз “Эл-Юрт ҳурматини қозонишни истаган ижодкор аввало сахна масъулиятини англаши лозим” деган гаплари, теран мушоҳадалари менга ҳамиша куч, қатъият ва илҳом бағишлиб келган.

Мазкур залдаги энг йирик ва томошабинни эътиборини тортувчи туркум асар бу Баҳодир Жалолов томонидан яратилган “Буюк йўлдир”. Туркум 5 та маҳобатли рангтасвир асарларидан иборат бўлиб, “Тет-а-тет” асари Ислом Абдуғаниевичнинг БМТ Ассамблеясидаги чиқишига бағишлиланган. Унда экология ва Орол муаммоси, космос, терроризм ва экстремизмга қараш масалаларини ҳал этиш ва бошқа шу каби бащариятга оид глобал муаммолар кўтарилиган. Ислом Абдуғаниевични ўз-ўзи билан мулоқот ҳолатида тасвирланган, зеро у ҳамиша ўз олдига маълум вазифалар қўяр ва уларнинг тўғри ечимларни топишга ҳаракат қиласди...” Рассомнинг маҳобатли рангтасвир асарларини томоша қилас эканмиз, янги жамият меъмори бўлган миллат йўлбошчисининг фикрлар оламига сингиб кетгандек бўламиз гўё... Баҳодир Жалолов ўзининг экспрессив ва метафорик композициялари орқали Биринчи Президент образини ҳаёти ва улкан тарихий фаолиятини ҳалқ тақдирига боғлаган шахс сифатида намоён этади. Томошабин кўз ўнгидага Президентимизнинг қувонч ва драматик ҳодисаларга тўла, лекин шу билан бирга миллат ривожи йўлида

ўтган ўн йилликлардаги хаёти гавдаланади.

Бу туркум ичида “Мухаббатданда юксакроқ мұхаббат йўқ” асари Ислом Каримовнинг буткул ўзгача - табиатан романтик, оилани севувчи ва яқинларига садоқатли инсон образини акс эттиради. Асарда Биринчи Президентимиз ва рафиқалари Татьяна Каримова тасвирланган. Улар босиб ўтган буюк йўл ичида ўз Ватанига, халқига нисбатан мұхаббатдан юксакроқ мұхаббат йўқ эканлигини кўриш мумкин. Чунки улар килган барча эзгу амалларини фақатгина юраги мұхаббатга тўла инсон қилиши мумкиндир. Ҳар бир буюк инсон ёнида буюк аёл тургани одамда ғурур хиссини уйғотиши табийи. Ислом Каримов ёруғ хотирасини абдийлаштириши мақсадида Татьяна Каримованинг тинмай қилаётган эзгу ишлари таҳсинга лойикдир. “Янги кунни кутиб олиб” асарида мамлакат келажагида амалга оширилиши зарур бўлган ғоя ва орзулар тасвирланган. Б.Жалолов бу асарларида Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислом Каримов образини, бутун борлигини ўз халқига бағишилаганини ва мураккаб, буюк йўлни босиб ўтганини миннатдорлик билан ифодалайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий мажлисга қилган мурожатларидан “Ҳозирги кунда миллий иқтисодиётга юқори даромад келтирадиган истиқболли тармоқлардан бири – туризмдир. Ўзбекистон туризм соҳасида салоҳиятга эга бўлган давлат ҳисобланади. Юртимизда 7 минг 300 дан ориқ маданий мерос обьектлари мавжуд ва уларнинг аксарияти ЮНЕСКО рўйхатига киритилган[4]. Ёдгорлик мажмуаси ичига киравчи “Бутун оламни жо этган юрак” номли кўргазма кунига ўзига 2300 дан зиёд томошабинларни жалб қилиб келган.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш керакки, буюк шахсларнинг баддиятдаги сиймосини ҳам буюк шахслар яратади. Юқорида номи ва асарлари келтирилган ижодкорларнинг фидоийлиги шундаки, юрт учун, миллат учун жон фидо қилган зотнинг сиймосини ўз асарларида абдиятга муҳрламоқда. Кўргазмага қўйилган ҳар бир санъат асари Биринчи Президентимизнинг биз учун номаълум бўлган ҳаётий лавҳаларни ўз ичига қамраб олган. Тасвирий санъатда - Биринчи Президентимиз образи акс этган асарлардан иборат кўргазмалар зали Ўзбекистоннинг намунали масканларидан биридир.

2-шўъба. Тасвирий ва амалий санъат терминлари: изланишлар, тажриба ва муаммолар

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Каримов И.А. Биз келажагимизни ўз қўлимиз билан қурамиз. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. Т., 1998. – Б.75.
2. Каримов И.А. Юксак маънавият-енгилмас куч. Т., 2008. - Б.169-170.
3. Мирзиёев Ш.М. Озод ва обод ватанинг баркамол фарзандлари// Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. Т.:Ўзбекистон, 2018.-Б.412
4. Маърифат газетаси. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Олий мажлисга мурожаатномаси. 9 бет. 2017 йил 23 декабр. №102-103 (9064).

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 12-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шоҳруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000